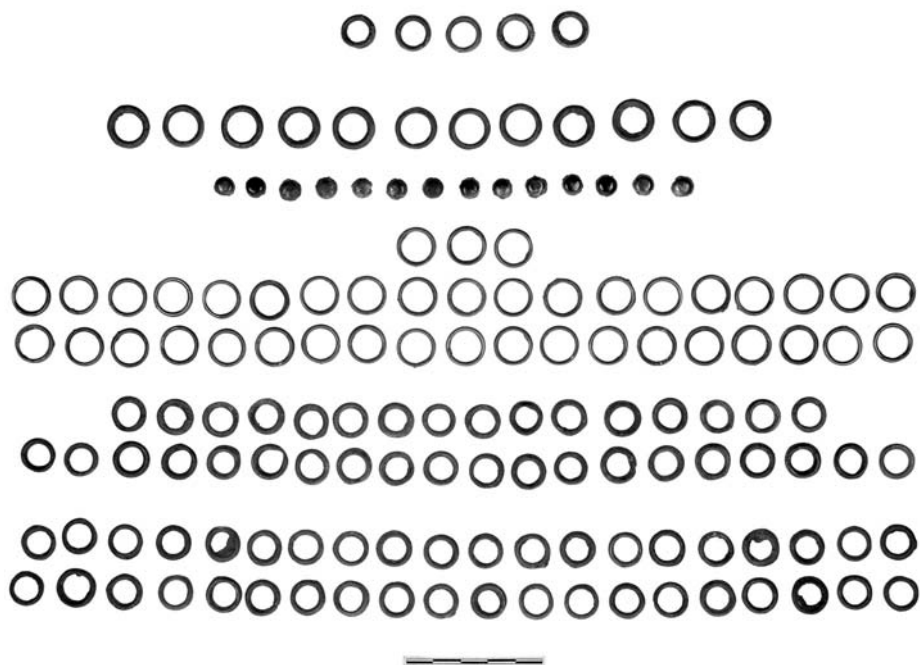

Aleš Navrátil

Po stopách „hledačů pokladů“

Klentnice, Stolová hora. Výběr litých kroužků a pukličky. (foto Aleš Navrátil, Regionální muzeum v Mikulově)

K jednomu z nejalčivějších nešvarů trápicích dnes archeology patří detektory kovů v nepovolaných rukou. V posledních letech se tento „koníček“ výrazně rozšířil a na archeologických památkách je to bolestně patrné – zvláště v územích, která jsou na stopy po našich předchůdcích velmi bohatá. Takové je právě i Podují.

Jednou z mnoha lokalit trpících nekontrolovatelnými nájezdy hledačů pokladů je právě hradisko na Stolové hoře u Klentnice. Tato výrazná dominanta, která je součástí vápencového masivu Pavlovských vrchů a která již svým tvarem vyvolává představu významné polohy, byla osídlena již v pozdní době kamenné (Ríhovsky 1958, 35). Avšak teprve v závěru doby bronzové (1200–750 př. n. l.), v době, kdy celou jižní Moravu obýval lid kultury středodunajských popelnicových polí, se hradisko stalo ekonomickým centrem takového významu, jakého nedosáhlo nikdy předtím ani potom. Bohužel už se nikdy doopravdy nedozvíme, jaké významné památky kulturního dědictví nám dávní obyvatelé hradiska po sobě zanechali – díky nekulturnosti, lidské chamtivosti a bezohlednosti jsme nevratně přišli o jedinečnou možnost dozvědět se o jejich životě více. Malebný vrchol hradiska totiž dnes hyzdí stovky jamek a výkopů, které tady po sobě hledači zanechali. Vedle některých děr se kromě novodobého kovového odpadu čas od času objeví také něco zajímavějšího, a to nejčastěji kovové předměty, v nichž hledači buď nerozeznali archeologický nálezy, nebo jim zkrátka nepřišly dostatečně atraktivní. Tak se nám například podařilo dohledat vyhozený soubor téměř půl druhé stovky bronzových litých kroužků a čtrnácti plechových pukliček a dále jedno bronzové kladívko.

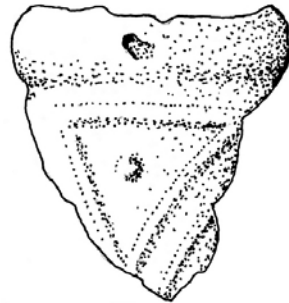
Kladívko bylo nalezeno v místech, kde se v době života hradiska pravděpodobně nacházela akropole – tedy jeho nejvýznamnější část. Na výhozu z poměrně velké jámy, která evidentně zasahovala do archeologické situace, leželo spolu s několika střepy z keramických nádob. Tento druh nářadí nepatří mezi příliš časté nálezy. Zatímco jiné bronzové předměty, jako jsou např. jehlice, srpy nebo meče, se drží jistých typologických trendů, tvary kladívek bývají často individuální (což je jistě způsobeno také jejich malým počtem). Svým vzhledem se kladívko nejvíce podobá exempláři z depotu Boskovice 4, který J. Říhový řadí do stupně mladších popelnicových polí, konkrétně do Reineckova periodizačního stupně HB2 (Říhový 1992, 213–214, 229, 232, Taf. 80:1369; Salaš 2005, obr. 24), tedy přibližně do rozmezí 900–800 let př. n. l. Právě vzhledem k nedostatku typologické opory se na toto datování příliš spoléhat nelze, nicméně si s dosavadními poznatky o osídlení Stolové hory nijak neodporuje. Přítomnost tohoto nástroje lze považovat za nepřímý doklad zpracovávání tehdy dostupných kovů, což můžeme na takovém hradisku předpokládat.

Soubor litých bronzových kroužků a plechových pukliček byl nalezen rozházený kolem jedné z dalších jam. Tyto na první pohled nezajímavé předměty sloužily s největší pravděpodobností jako nášivné ozdoby na oděv. Několik podobných souborů známe z depotů ze střední a severní Moravy, která byla v té době osídlena lidem s kulturou lužických popelnicových polí (Salaš 2005, 103). Z jižní Moravy jsou uváděny soubory kroužků téměř výhradně z hrobových celků (Poulík 1995, 46–53; Stuchlík – Štrof 2004), zatímco v případě klentnického souboru se s největší pravděpodobností jedná o depot, tedy předměty záměrně uložené do země. Jde tak zatím o první známý depot tohoto druhu v prostředí středodunajských popelnicových polí. Za povšimnutí stojí, že ve většině případů se kroužky vyskytují v doprovodu pukliček – jak v hrobech, tak i v depotech. Z časového hlediska se objevují na počátku období kultur popelnicových polí, své hlavní těžiště má jejich výskyt především v mladší fázi, kterou v případě jižní Moravy spojujeme s podolskou kulturou středodunajských popelnicových polí (Salaš 2005, 103).

Bohužel, obrazně řečeno, toto jsou pouze drobky, které hledačům pokladů odpadly od úst. Valná většina jistě stejně zajímavých, nebo dokonce zajímavějších nálezů nenávratně zmizela. I když by se to tak mohlo jevit, není rozkrádání archeologických památek pouze fenoménem dnešní doby. Objevilo se současně s objevením jejich kulturní hodnoty a v návaznosti na to i vyjádřením jejich hodnoty finanční. Dnes je „pouze“ podtrženo dostupností nových technologií a paradoxně také snahou archeologů předávat své poznatky co nejširší veřejnosti. Žel nezbývá než si klást řečnickou otázku, kolik z našich kulturních památek a duchovních tradic zůstane zachováno pro budoucí generace zájemců o jejich poznání.

Klentnice, Stolová hora. Bronzové kladívko.
(foto Aleš Navrátil)

0 5cm
Klentnice, Stolová hora. Zlomek sekerky s tulejkou.
(kresba Aleš Navrátil)

Literatura:

- Poulík, J. 1995: Žuráň in der Geschichte Mitteleuropas, *Slovenská archeológia* XLIII, 27–109.
- Říhovský, J. 1950: Hromadný nález bronzů z Klentnice u Mikulova, *Archeologické rozhledy* II, 217–221.
- Říhovský, J. 1958: Opevněná osada na Tabulové hoře u Klentnice, *Přehledy výzkumů* 1958, 35.
- Říhovský, J. 1992: Die Äxte, Beile, Meissel und Hämmer in Mähren, *Prähistorische Bronze-funde* IX, 17, Stuttgart.
- Salaš, M. 2005: Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, II, Brno.
- Stuchlík, S. – Štrof, A. 2004: Podolský hrob z Líšně, okr. Brno-město, In: K poctě Vladimíru Podborskému, Brno.

Aleš Navrátil

In the wake of treasure hunters

The fort from the early and late Bronze Age on the Stolová Hill near Klentnice was recently subjected to extensive activity by treasure hunters with metal detectors. In documenting the damage a collection of cast bronze rings and a bronze hammer were found. The hammer is a relatively rare artifact. This specimen is very similar to the one from Boskovice 4, which is dated to stage HB2. A total of 136 bronze rings were found, which makes it the largest collection, and the only mass finding, in South Moravia. The rings are found in caches from the beginning of the era of the urn field culture, but the greatest number comes from its end.